

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553¹

กรณรรธ สุขเกื้อ²

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อทราบถึง ประวัติความเป็นมา แนวคิด และ ทฤษฎี รวมถึงหลักเกณฑ์ และวิธีการในทางกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชน ซึ่งในสังคมนั้นเด็กและเยาวชนจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่อ่อนแอ สามารถถูกรอบงำทางความคิดได้ง่าย จึงอาจทำให้เด็กนั้นกระทำความผิดโดยขาดความยั้งคิด โดยการสอบสวนนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้นิยาม ไว้ในมาตรา 2 (11) ว่าการ “สอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ การสอบสวนไม่ว่าจะในคดีอาญาสำหรับผู้ใหญ่หรือสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นกลไกประเภทหนึ่งในระบบกระบวนการยุติธรรมที่รัฐเป็นผู้ออกและใช้เพื่อบังคับดูแลคนในสังคมให้เกิดความสงบสุขของสังคม และ เพื่อความเรียบร้อยของบ้านเมือง ในต่างประเทศล้วนมีระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับการสอบสวนที่เป็นของตนเองทั้งสิ้น ตามแต่ละระบบกฎหมายของประเทศนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศขนาดใด หรือ ปกครองประเทศแบบใด กระบวนการสอบสวนนั้นมักจะอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจจนไปถึงพนักงานอัยการ อันเนื่องมาจากเป็นผู้มีอำนาจในการรักษาความสงบสุขของบ้านเมือง กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กซึ่งมีแนวคิดที่ว่าเด็กและเยาวชนนั้นเป็นผู้มีจิตใจที่อ่อนไหวทางอารมณ์ต่อสิ่งต่างๆรอบข้างได้ง่าย อีกทั้งยังสามารถถูกรอบงำจากสิ่งต่างๆได้ง่ายเช่นกัน เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดแต่ละคนควรจะมีการดำเนินการยุติธรรมที่แตกต่างกันออกไปโดยพิจารณาจากสิ่งต่างๆที่เด็กและเยาวชนพบเจอมา หรือ ปัจจัยสาเหตุที่เด็กและเยาวชนก่อเหตุขึ้นนั้นขึ้น เพื่อให้เหมาะสมมากที่สุด กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กตาม

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาศึกษาอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์รศ. เด็ญทิศา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ เรืองยศ แสนภักดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชรินทร์ เทพสุเมธานนท์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มีบทบัญญัติเพิ่มบทบาทของพนักงานอัยการในการคุ้มครองเด็กอายุไม่เกิน 18 ตั้งแต่ในชั้นสอบสวน และ ในชั้นศาลหลายประการ อาทิ เช่น ในชั้นสอบสวนกฎหมายได้กำหนดให้พนักงานอัยการเข้าร่วมในการจับกุมตัวผู้ต้องหาหรือการถามปากคำเด็กในฐานะผู้เสียหายหรือพยานการที่ผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กชี้ตัวผู้ต้องหาและการสอบสวนผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็ก และในส่วนของชั้นศาล ก็ได้มีการกำหนดไว้เช่นกันว่า กระบวนการสอบปากคำ หรือสืบพยานที่เป็นเด็กหรือเยาวชนให้นำวิธีการสืบพยานสำหรับเด็กในชั้นศาลไปใช้กับการสืบพยานไว้ก่อนฟ้องคดีต่อศาลอีกด้วยทั้งนี้เพื่อให้การคุ้มครองเด็กในคดีอาญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วสอดคล้องกับมาตรฐานข้อ 12 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กพุทธศักราช 2532 (ค.ศ. 1989) และบทบัญญัติในมาตรา 4 และมาตรา 53 วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ของราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดองค์กรเพื่อรับรองภารกิจ และบทบาทดังกล่าวและสมควรตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองเด็กในคดีอาญาพุทธศักราช 2543 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นได้กำหนดวิธีการปฏิบัติของการสอบปากคำ การสืบพยาน และ การชี้ตัวผู้ต้องหา ของผู้เสียหาย หรือ พยาน ที่เป็นเด็กและเยาวชน และ การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนไว้ว่า ขณะกระทำการดังกล่าวนั้นต้องมีบุคคลที่กฎหมายกำหนดไว้อยู่ด้วย ณ ขณะนั้น คือ บุคคลที่เด็กหรือเยาวชนร้องขอ พนักงานอัยการ และ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อป้องกันผลกระทบทางร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชนระหว่างการสอบสวน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญ กล่าวคือ

ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดในการจับกุมตัวเด็กหรือเยาวชนสำหรับการจับกุมตัวเด็กและเยาวชนนั้นพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 66 ประกอบมาตรา 67 ทำให้การจับกุมเด็กโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลจะกระทำไม่ได้เว้นแต่จะพบการกระทำความผิดซึ่งหน้าเท่านั้น ดังนั้น จึงเป็นช่องว่างของกฎหมายที่กำหนดไว้เช่นนี้อาจก่อให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนของเจ้าหน้าที่ และ ทำให้การคุ้มครองผู้เสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนจะมีผลกระทบต่อการได้รับความยุติธรรม ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาด้านการบังคับใช้ที่ขาดซึ่งประสิทธิภาพและขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง เพราะความยุติธรรม ต้องกระทำไปโดยความสะดวก รวดเร็ว และ เป็นธรรม

ประการที่สอง ปัญหาในกรณีที่มีความเร่งด่วนที่ไม่สามารถรอให้สหวิชาชีพที่ต้องเข้าร่วมการสอบสวนมาครบ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคแรก ได้บัญญัติว่าการถามปากคำ ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีให้พนักงานสอบสวนแยกทำเป็นสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและจัดให้มี นักจิตวิทยาหรือ นักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ ร่วมอยู่ด้วยในการสอบปากคำเด็กในประเภทคดี ที่กำหนด ไว้ในกฎหมาย แต่มาตรา 133 ทวิ วรรคห้าได้บัญญัติถึงข้อยกเว้นในกรณีที่มีความ เร่งด่วนอย่างยิ่งซึ่งมีเหตุอันควรไม่ให้ รอบุคคลดังกล่าว ในการถามปากคำพร้อมกันโดยให้พนักงานสอบสวนถามปากคำเด็กโดยมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งร่วมอยู่ด้วยก็ได้ แต่ระหว่างการถามปากคำรัฐต้องจัดให้มีการบันทึกเหตุที่ไม่สามารถรอบุคคลดังกล่าวไว้ใน ส่วนงานการสอบสวนและมีให้ถือว่ากระทำความดังกล่าวเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการส่งตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็กไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อตรวจสอบการจับกุม ใน 24 ชั่วโมงสำหรับระยะเวลาในการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ตามมาตรา 72 และมาตรา 73 กำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็ก หรือ เยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันทีภายในระยะเวลา 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็ก หรือ เยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 72 การที่กฎหมายระบุให้ระยะเวลาในการสอบสวนตามมาตรา 72 ไว้ให้มีระยะในการสอบสวนเพียง 24 ชั่วโมงนั้นมีเวลาน้อยเกินไป จึงอาจเกิดการไม่เป็นธรรมแก่เด็กหรือเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหา เพราะระยะเวลาดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะทราบถึงรายละเอียดต่างๆ ได้ เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ต้องเร่งในการดำเนินการอาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดในเรื่องความสมบูรณ์ของสำนวนหรือความถูกต้องของขั้นตอนตามกฎหมายขึ้นได้

ประการที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องอายุของเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กรณีที่ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดในขณะที่เป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งได้หลบหนีไปและภายหลังถูกจับกุมเมื่ออายุเกินเกณฑ์เยาวชน กรณีดังกล่าว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องอายุของผู้กระทำความผิดว่าเป็นเด็กหรือเยาวชนในขณะที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลยที่อายุไม่เกิน 18 ปี ตามมาตรา 134/1 แต่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และ วิธีพิจารณาคดีเยาวชน และ ครอบครัว พ.ศ. 2553 นับแต่วันที่มีการกระทำความผิดนั้นได้เกิดขึ้น จึงเป็นกรณีที่ไม่มีความชัดเจนในเรื่องการกำหนดอายุที่แน่นอนของเยาวชนที่กระทำความผิด เพราะหากเยาวชนกระทำ

ความผิดในขณะอายุไม่เกิน 18 ปี แต่มาถูกจับกุมภายหลังที่อายุเกิน 18 ปีไปแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาถือว่าบุคคลดังกล่าวถูกรอคัดสิทธิขณะเป็นผู้ใหญ่ แต่กฎหมายก็กำหนดให้พนักงานสอบสวนใช้หลักเกณฑ์และวิธีการดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และ วิธีพิจารณาคดีเยาวชน และ ครอบครัว พ.ศ. 2553

จากการที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดในการจับกุมตัวเด็กหรือเยาวชนสำหรับการจับกุมตัวเด็กและเยาวชนนั้น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะคือ

เห็นควรให้มีการจัดฝึกอบรมเจ้าพนักงานตำรวจให้มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น กล่าวคือ การจับกุมผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้น ไม่สามารถที่จะใช้วิธีการเช่นเดียวกันกับการจับกุมผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ได้ การจับกุมเด็กต้องกระทำด้วยความระมัดระวังรอบคอบ และมุ่งเน้นการที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้นการจับกุมเด็กและเยาวชน จึงต้องอาศัย ทั้งหลักจิตวิทยา และ ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มเจ้าพนักงานตำรวจที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชน หรือ จัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าพนักงานตำรวจให้รู้ถึงการจับกุมเด็กและเยาวชน ไม่ให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหการจับกุมเด็กมีดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 66 จากเดิม

ห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าหรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาล

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มข้อความในมาตรา 66 ดังนี้ ห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าหรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาล หรือ จับกุมโดยเจ้าพนักงานที่ผ่านการฝึกอบรมด้านเด็กโดยเฉพาะ

2. ปัญหาในกรณีที่มีความเร่งด่วนที่ไม่สามารถรอให้สหวิชาชีพที่ต้องเข้าร่วมการสอบสวนมาครบผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะคือ

เนื่องจากในสังคมปัจจุบัน สหวิชาชีพนั้นมีไม่เพียงพอในการดำเนินการต่างๆ เช่นในการเข้าร่วมสอบสวนกับเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย หรือ พยาน และในปัจจุบันนี้ มีผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน เพิ่มมากขึ้น การที่ต้องรอให้ทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวนทุกคนอาจทำได้ยาก เพิ่มจำนวนของสหวิชาชีพมีไม่เพียงพอ หรือในต่างจังหวัดนั้น อาจมีนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ เพียงไม่กี่คน แต่ต้องรับผิดชอบทั้งจังหวัด จึงอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการสอบสวน จึงเห็นควรให้การแก้ไข ให้เพิ่มบุคคลอื่นๆ เข้าไป ในการสอบสวนด้วยได้ เพื่อลดความล่าช้าในการรอทีมสหวิชาชีพ

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ เพื่อให้มีความชัดเจนในประเด็นปัญหาดังกล่าว และ เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาการถามปากคำพยานหรือผู้เสียหาย เด็กและเยาวชน มีดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคแรก จากเดิม

“ ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการข่มขืนต่อผู้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสดในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และสหวิชาชีพรวมทั้ง บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีที่สหวิชาชีพเห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะส่งผลกระทบต่อภาวะทางจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ถามเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน และไม่ให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามไม่ให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มความในมาตรา 133 ทวิ วรรคแรก ดังนี้ “ ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนคดีในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์บุคคลที่เด็กร้องขอ รวมทั้งบิดา มารดา ญาติ ครูประจำชั้น และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ถามเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมิให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร

3. ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการส่งตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็กไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อตรวจสอบการจับกุม ใน 24 ชั่วโมง ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะคือ

ศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น มีจำนวนที่แตกต่างกันไปจากศาลจังหวัดหรือศาลแขวงที่มีอำนาจพิจารณาคดีแพ่ง และ คดีอาญาทั่วไป ซึ่งในบางจังหวัดจะมีศาลเยาวชนและครอบครัวเพียง 1 ศาล เท่านั้น ดังนั้นเมื่อเจ้าพนักงานตำรวจได้ทำการจับกุมตัวเด็กหรือเยาวชนได้นั้น จะต้องรีบดำเนินการตามกฎหมายภายใน 24 ชั่วโมง จึงอาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินการตามกฎหมาย เห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มระยะเวลาถ่วงขึ้น เพราะหากพื้นที่ที่ทำการจับกุมตัวเด็กและเยาวชนได้นั้น มีระยะทางห่างจากศาล หรือ มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายใน 24 ชั่วโมง อาจทำให้เด็กหรือเยาวชนที่ กระทำ ความผิดนั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 72 เพื่อให้มีความชัดเจนในประเด็นปัญหาดังกล่าว และ เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสอบสวนเด็กและเยาวชน มีดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 72 วรรคแรก จากเดิม

“ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ทั้งนี้ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนมาศาลเข้าในกำหนดระยะเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนั้น”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มความในมาตรา 72 วรรคแรก ดังนี้ “ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ทั้งนี้ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนมาศาลเข้าในกำหนดระยะเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนั้น เว้นแต่ เป็นความผิดซึ่งมีอัตราโทษขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป หรือ ในความผิดที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ให้ขยายระยะเวลาเป็นสี่สิบแปดชั่วโมง”

4.ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องอายุของเด็กและเยาวชน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะคือ

เห็นควรให้มีการแก้ไขแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 วรรคแรก เพื่อให้มีความชัดเจนในประเด็นปัญหาดังกล่าว และ เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 วรรคแรก จากเดิม

“ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มความในมาตรา 134/1 วรรคแรก ดังนี้ “ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้”

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 6 ศาลเยาวชนและครอบครัวในต่างประเทศ Law 437

ประธาน วัฒนาวณิชย์ กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็กและกระบวนการยุติธรรม

สำหรับเด็กและเยาวชน 2530

ณรงค์ ใจหาญ “การคุ้มครองเด็กในการให้ปากคำในคดีอาญา” คู่มือเล่ม 1

ปีที่ 47(มกราคม – เมษายน 2543)

ทีมประเทศไทย ณ กรุงบรัสเซลส์และส่วนราชการไทยทุกแห่งในยุโรป. (2562). คนไทยมีสิทธิได้รับความคุ้มครอง ภายใต้ The European Convention on Human Rights. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก Available::http://www.thaieurope.net/ คนไทยมีสิทธิ ได้รับความคุ้มครอง. [2562, 1 กุมภาพันธ์].

อঞ্জรีฯ ชูตินันท์ อาชญาวินัยและทัณฑวิทยา(พิมพ์ครั้งที่2) กรุงเทพฯ วิญญูชน.

วรรณวิมล ไรวงษ์ การตรวจสอบการจับกุม ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณา คดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. 2553.กรุงเทพฯมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

หยุด แสงอุทัย คำอธิบายกฎหมายเด็ก. กรุงเทพฯ: สำนักงานประชาบดี จัดพิมพ์.สมชัย ที่มาอุดมการ พระราชบัญญัติศาล เยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. 2553 พร้อมแนวคำพิพากษาของศาลฎีการาย มาตราและข้อสังเกต. กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินต์ ประเทศไทย.

ดวงพร เพชรคง กฎหมายกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน วิทยาการชำนาญการพิเศษ

บทความ

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล “มาตรฐานในการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็ก” คู่มือ (41)

พิชญ์สินี วงศ์ปราโมทย์. (2557). ปัญหาการจับกุมการตรวจสอบ และการสอบสวนตาม พระราชบัญญัติศาล เยาวชนและ ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร มหาบัณฑิต คณะ นิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติศาลเยาวชน และ ครอบครัว และ วิธีพิจารณาคดีเยาวชน และ ครอบครัว พ.ศ.2553

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวพ.ศ. ๒๕๔๗